

CHIPURI DIN TEMNIȚA DE LA AIUD

Valeriu Gafencu (1921-1952) s-a născut la Sângerei – Bălți, în Basarabia. Tatăl său, deputat în Sfatul Țării și mare luptător pentru unirea Basarabiei cu România, și-a educat fiul în duhul dreptei credințe și al dragostei de neam. În 1940, când Basarabia a fost ocupată de Armata Roșie, Valeriu a trecut Prutul și s-a înscris la Facultatea de Drept din Iași. În scurtă vreme a devenit conducătorul Frăților de Cruce din oraș, străduindu-se să formeze elevilor o conștiință ortodoxă și națională. În 1941 a fost arestat și condamnat la 25 de ani de muncă silnică pentru „uneltire împotriva ordinii de stat”. În temniță, Valeriu s-a dedicat cu totul vieții isihaste de rugăciune și trezvie. Dragostea lui pentru aproapele și grija de a nu-i răni conștiința, jertfa pentru Hristos, smerita cugetare și înțelepciunea lui duhovnicească l-au făcut iubit de toți

deținuții, care l-au numit Sfântul închisorilor.

Valeriu a stat la Aiud și Galda până în 1948. Dus apoi la Pitești, s-a îmbolnăvit de plămâni și a fost trimis la penitenciarul-sanatoriu Târgu-Ocna, unde după trei ani de suferință, a trecut la Domnul, pe 18 februarie 1952.

În cartea sa *Întoarcerea la Hristos*, Ioan Ianolide dă mărturie despre viețuirea duhovnicească a lui Valeriu Gafencu: „Viața își continua cursul între zidurile masive ale închisorii. Valeriu se ruga mult. Adesea cădea cu fața la pământ și plângea, cerând mila, ajutorul și luminarea cerească. Noaptea citea Paraclisul Maicii Domnului, iar ziua acatiste. Mergea regulat la slujbe (sub regimul Antonescu încă mai erau permise slujbele în închisoare) se spovedea smerit, se cumineca cu bucurie. Bătea multe metanii, în funcție și de starea fizică. Dragostea îl făcea să se reverse către prieteni la un nivel sufletec adânc și sincer. Se sfătuia mereu cu cei de

un cuget cu el și împreună au luptat să-și curățească sufletul. Zi de zi făcea ordine în sufletul său, devenea altul, se deprindea să trăiască în Duhul, potrivit învățaturii creștine.

Prin 1943 Valeriu a fost izolat în Zarca cu regim sever. Aici s-a dedicat în întregime rugăciunii inimii, spunând neîncetat «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!». Îndrumătorul care i-a stat la dispoziție a fost acea carte mică scrisă de un anonim intitulată «Pelerinul rus». Primii ani fuseseră de căutare, următorii de lacrimi și pocăință, iar acum erau ani de vorbire cu Dumnezeu, de trăire cu Dumnezeu și unire cu Dumnezeu pe calea rugăciunii.

Și astfel, în acel regim sever de temniță căruia el îi dăduse un rol duhovnicesc, Valeriu era plin de bucurie și de cântec. Impetuozitatea tinereții sale era acum tradusă în neostenită lucrare lăuntrică. Iar darurile cerești nu încetau să sosească. Lumina era tot mai

cuprinzătoare. Hristos îi devenise Prieten și de aici înainte nu se vor mai despărțeniciodată.”

Ioan Ianolide (1920-1986) a fost arestat în 1941 ca șef de grup în cadrul Frățiilor de Cruce. A fost condamnat la 25 de ani de muncă silnică, trecând prin temnițele de la Aiud, Pitești, Târgu-Ocna, Gherla, unde și-a făcut din rugăciunea neîncetată și din slujirea aproapelui scuturi de rezistență. A fost prietenul cel mai apropiat al lui Valeriu Gafencu și împreună-lucrător cu el pe calea desăvârșirii lăuntrice. A stat cinci ani în totală izolare, de unul singur în celulă. A răbdat frigul în toți anii temniței. A fost chinuit până la distrugerea rezistenței fizice. Cinsprezece ani a fost forțat să primească reeducarea ateistă, însă a rezistat, păstrându-și dreapta credință. Torturat fizic și psihic, bolnav, a supraviețuit totuși închisorii și a fost eliberat din Aiud în 1964.

În cartea *Întoarcerea la Hristos*,

mărturisește: „Am luptat cu gândurile, am luptat cu trupul meu, am luptat cu lumea. La sfârșitul acestei amarnice experiențe, numai Hristos rămâne viu, întreg și veșnic în mine. Bucuria mea e deplină: Hristos. M-am dăruit Lui și El m-a făcut om. Nu-L pot defini, dar El e totul în toate. Slavă lui Hristos Dumnezeu și Om.”

Ioan Ianolide socotea că rostul pentru care Dumnezeu l-a scos viu din iadul temnițelor este acela de a mărturisi generației următoare adevărul despre ceea ce s-a petrecut acolo. Prin urmare, timp de trei ani (1981-1984) a scris mii de pagini pe care le-a ascuns de furia Securității. Peste 20 de ani, o generație crescută în minciună și ateism avea să le descopere, luând cunoștință de adevăruri cutremurătoare.

Sandu Tudor – Schimonahul Daniil Mărturisitorul, scriitor, poet, ziarist, fost ofițer de marină, a intrat ca frate la Mănăstirea Antim, în 1946. A fost apoi

călugărit cu numele de Agaton. Deoarece curentul isihast animat de el la Antim a prins proporții primejdioase pentru siguranța regimului comunist, a fost nevoit să plece la Sihăstria și apoi la Schitul de pe Rarău, unde a devenit schimonah cu numele de Daniil. A fost arestat în 1958 cu întregul lot de la Rugul Aprins și condamnat la 25 de ani pentru „crimă de uneltire împotriva ordinii sociale”. Fiind trimis la Aiud, i s-a cerut să dea niște declarații false pentru compromiterea Bisericii. Însă Părintele Daniil, în loc să facă voia adversarului, a combătut în scris concepția materialistă și guvernarea comunistă. Într-o dimineață a fost găsit mort în celulă.

Radu Gyr, doctor în Litere, conferențiar universitar a îmbrățișat cu dăruire crezul generației pentru care a fost condamnat la 12 ani de închisoare. În 1956 a fost eliberat, însă în 1958 a fost arestat din nou și condamnat la moarte pentru poezia „Ridică-te Gheorghe,

ridică-te Ioane”, considerată manifest revoluționar. Pedepsa a fost comutată în muncă silnică pe viață. A fost întemnițat la Aiud, unde a făurit mii de versuri-hrană, haină și căldură pentru deținuți.

Mircea Vulcănescu, discipol al lui Nae Ionescu și Dimitrie Gusti, licențiat în Drept și Filosofie, a urmat și el calea martirică a generației sale. În temnița de la Aiud a impresionat pe toți prin dragostea de semeni și cultura vastă. Comunica prin morse, pe bucăți de săpun sau prin viu grai, întărind pe deținuți prin cuvânt și exemplu personal. Torturat în mai multe rânduri pentru apostolatul creștin pe care îl făcea în închisoare, a murit la Aiud, la vârsta de 48 de ani. Ultimele sale cuvinte au fost: Să nu ne răzbunați! Un testament vrednic de un mucenic filosof.

Dumitru Uță – doctorul fără de arginți, un om cu o profundă credință în Dumnezeu și o mare dăruire față de

semeni, a stat închis la Aiud 23 de ani. La un moment dat, s-a pus problema să fie eliberat pentru meritele medicale (îl vindecase de tifos și pe subdirectorul închisorii). Însă doctorul a răspuns: „Unde pot fie eu de mai mult folos, aici sau afară?” Și a hotărât să rămână în închisoare. Acolo și-a confecționat tot felul de instrumente chirurgicale, cu care făcea intervenții de mare succes. La ieșirea din închisoare a primit un post de medic într-un mic sat. În scurt timp a devenit omul cel mai iubit din toate satele din împrejurimi, lucrând ca doctor fără de arginți.

Alexandru Ștefănescu – Monahul Atanasie, a fost arestat și condamnat, ca mai toată elita interbelică, pentru activitate legionară. A executat 21 de ani de temniță, fiind eliberat din Zărca Aiudului printre ultimii. A trecut cu demnitate prin închisorile de la Chișinău, Aiud și Canal, neadmițând nici un compromis. A fost mâna dreaptă a

doctorului Dumitru Uță în tratarea deținuților bolnavi. După moartea soției, a intrat în monahism, călugărindu-se la Mănăstirea Petru-Vodă cu numele de Atanasie. Ultimii ani ai vieții i-a petrecut dăruindu-se slujbelor bisericești și îngrijind călugării și credincioșii bolnavi. A trecut către Domnul pe 29 februarie 2008.

Preotul Dimitrie Bejan a absolvit Facultatea de Teologie și Facultatea de Istorie din București. În 1942 a fost luat prizonier în lagărul de la Oranki, în URSS, începând astfel calvarul celor 22 de ani de detenție. În 1948 a fost trimis în țară și a stat în temnițele de la Jilava, Aiud, Canal, Bărăgan și iar Aiud. Credința sa nezdruccinată, profunzimea gândirii duhovnicești, luciditatea și umorul salvator, dar mai ales mâna lui Dumnezeu care îl acoperea, l-au scos nevătămat din toate încercările, până la eliberare. A trecut către Domnul în 1995, lăsându-ne moștenire memoriile sale din prigoană: Oranki – Amintiri din

captivitate, Vifornița cea mare, Satul blestemat.

Părintele Gheorghe Calciu a urmat Facultatea de Medicină din București. În 1948 a fost arestat și întemnițat la Pitești și apoi la Jilava. De acolo a fost dus la Aiud unde a stat până la eliberare, în 1963. După eliberare a urmat Facultatea de Litere, apoi Teologia, devenind preot. A fost numit preot profesor la Seminarul Teologic din București, unde s-a dedicat formării intelectuale și duhovnicești a tinerilor. Apoi a fost din nou arestat, iar după 5 ani de pătimire a fost eliberat și exilat în SUA. În primul an, Părintele Calciu a lucrat ca preot misionar, slujind și predicând în numeroase biserici ortodoxe din America. Ulterior a călătorit și în Europa, conferențind, acordând interviuri și scriind numeroase articole în presa occidentală. Astăzi se odihnește în pace, cu trupul în cimitirul Mănăstirii Petru Vodă, iar cu sufletul în cetele sfinților.